

han naturligvis, at han havde god Ret til at faae den Sum, der i Kontrakten var fastsat. (Klein: Han kunde jo gaa til Domstolene!). Det smerter mig, at Bedkommende har faaet Afslag paa et Andragende i den Anledning til Justitsministeriet. Han har nemlig, om jeg mindes ret, eller om jeg har opfattet hans Angivelse rigtig, forespurgt sig, om Sindsfygeanstalten hører Ansvaaret for de Kontrakter, den indgaar med Trediemænd, eller om det er Justitsministeriet, der udelukkende har Ret til med fuldkommen Retsvirkning at indgaa saadanne kontraktlige Overenskomster. Derfom det nemlig var Tilfældet, at der, hver Gang et Arbejde skulde foretages, skulde afsluttes Kontrakt derom med Justitsministeriet, saa havde Manden naturligvis i dette Tilfælde forbrudt sin Ret paa Grund af en Formfeil, men saafremt Sindsfygeanstalten var fuldmyndig til at indgaa saadanne fuldt forpligtende Overenskomster, saa maatte den selvfølgelig ogsaa paa sin Side opfylde de saaledes indgaaede Overenskomster. Ved dette Brud af en kontraktlig Overenskomst er der altsaa paaført en næringsdrivende Borger et ikke ubetydeligt Tab. Direktionen hænger sig nemlig ensidig derved, at Arbejdet ikke er udført, naagtet en stor Del af de Omkostninger, som vare forbundne med Foretagelsen af et saadant Arbejde, ere befridte af vedkommende Arbejder. Jeg tror, at man, ikke saa meget for det enkelte Tilfældes som for Grundsaetningens Skyld, maa fremdrage dette for om muligt at sætte en Stopper for, at Embedsmændene vise den Slags Frisind i Umgang, Samvirken og Samliv med Landets Borgere. Jeg veed nok, at en saadan Sag kan ses fra to Sider. Jeg er overbevist om, at naar Bedkommende følger det Raad, som et æret retslærd Medlem (Klein) underhaanden gav for et Dieblit fiden, at han kan gaa til Domstolene, saa ville disse ogsaa komme til en anden Kjendelse; men det koster Penge og store Penge at gaa til Domstolene. Det er slet ikke sagt, at en Mand, der ellers sidder i en nogenlunde god Drift, er tjent med at unddrage sin Driftskapital den Sum, som der skal til for at skaffe sig Ret ved Domstolene. Det er let nok for Sagførere og Dommere at sige til en Mand, at han kan gaa til Dom-

stolene, men det kommer an paa, om den, hvis Pengekraft er bunden til hans Virksomhed saa stærkt som muligt, ikke hellere ligesvem siger: Ja, lad dem saa beholde det med Ret, som jeg ikke kan faae godvillig; det vil jeg hellere end gaa til Domstolene, thi jeg kan maasse ved at bruge mine Midler som Driftskapital, tjene omtrent det Samme, som mit virkelige, men mig forholdte Tilgodehavende udgjør. Noget Saadant sker meget ofte. Lad os slaa det fast, at vi ville have en lige saa fuldstændig, ikke alene retfærdig, men billig og hensynsfuld Behandling af Statens Borgere, naar de staa som Arbejdere i Forhold til Staten som Arbejdsgiver, som enhver som helst hæderlig, honnet og velvillig Arbejdsgiver her i Landet lader sine Arbejdere blive til Del, og jeg tror ikke, at Statens Embedsmænd skulde være den, der skulde gribe til Prokuratorstrib, naar det gjælder om loyal, velvillig, redebort og sandhedsfjærlig at opfylde indgaaede Overenskomster.

Justitsministeren: Jeg antager, at det ærede Thing let vil se, at dette Sted ikke egner sig, i alt Fald ikke uden en foregaaende Prøvelse og Undersøgelse, til at drøfte det Spørgsmaal, om i et givet Tilfælde den Forbring, der stilles af En, der har Kontrakt med det Offentlige angaaende Opførelsen af en Bygning, er ubillig eller ikke. Det er aldeles klart, at det Offentlige der maa gaa frem med Retfærdighed og Samvittighedsfuldhed, men man kan paa ingen Maade sige, at man skal gaa ind paa hvilkens som helst Forbring, der fremkommer. Man kan paa ingen Maade sige, at, da det koster Penge at gaa til Domstolene, saa maa det Offentlige altid opfylde enhver Forbring, der fremkommer, for at ikke Bedkommende skal blive nødsaget til at ty til Domstolene. Det er aldeles klart, at slige Sager i Tvivlstilfælde kun kunne finde en Afgjørelse ved Domstolene, og der maatte i al Fald foreligge en ganske anden forudgaaende Prøvelse af de enkelte Forhold, førend der kunde være Tale om at fremdrage Spørgsmaalet her, og det antager jeg ogsaa, at det ærede Medlem ved en nærmere Overveelse selv vil indse. Jeg skal tilføie en Bemærkning ligeoverfor den ærede Ordfører angaaende